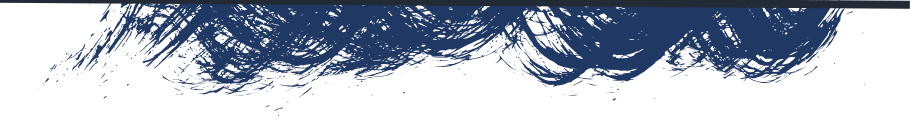

**Методичні матеріали з питань
дотримання Антикорупційного
законодавства у діяльності
Детективів БЕБ**

Київ – 2023

ЗМІСТ

Дотримання правил професійної етики детективами та працівниками оперативних підрозділів Бюро економічної безпеки..... 2

Конфлікт інтересів під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування кримінальних проваджень.

..... 5

Типові ситуації порушень антикорупційного законодавства під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування кримінальних проваджень.

..... 10

Алгоритм дій детектива або працівника оперативного підрозділу Бюро економічної безпеки у разі надходження обіцянки (пропозиції) щодо неправомірної вигоди або подарунка..... 17

Роль керівників щодо зміцнення службової дисципліни та дотримання антикорупційного законодавства в діяльності оперативних підрозділів та детективів Бюро економічної безпеки. 21

Дотримання правил професійної етики детективами та працівниками оперативних підрозділів Бюро економічної безпеки.

Звертаючись до походження слова «етики», останнє тлумачиться як наука про мораль. Етику публічних службовців слід розглядати через призму компетентності, яку розглядають як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості відповідно до Національної рамки кваліфікацій, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. Саме особисті якості конкретно визначеного суб'єкта відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією, правопорушення варто розглядати як основу моральності, яка веде до безпосередньо дотримання правил етичної поведінки. Професійна етика бере початок від загальної етики та в основі має сформовану систему конкретних моральних норм із супутніми їм практичними правилами, які «обслуговують» ту чи іншу галузь людської діяльності.

Професійна етика публічних службовців — сукупність моральних правил поведінки публічних службовців, за допомогою яких можна оцінити їх діяльність з точки зору таких цінностей, як справедливість, добросовісність, сумлінність, гідність, лояльність, чуйність, толерантність, відповідальність, професіоналізм тощо. Саме особисті якості конкретно визначеного суб'єкта відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією, правопорушення варто розглядати як основу моральності, яка веде до безпосередньо дотримання правил етичної поведінки.

Для осіб, що підлягають відповідальності за правопорушення та пов'язані з корупцією, дотримання вимог етичної етики є частиною корпоративної етики. Тому такі риси поведінки як ввічливість, толерантність, стриманість та повага у спілкуванні повинні стати ключовими при встановленні

комунікації у спілкуванні. Дотримання вимог загальних етичних правил полягає тому, що особи повинні бути:

доброзичливими та ввічливими;

дотримуватись високої культури спілкування (не допускати використання нецензурної лексики, підвищеної інтонації);

з повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб;

не проявляти свавілля або байдужість до їхніх правомірних дій та вимог.

Правила професійної етики працівників Бюро економічної безпеки України, затверджені наказом БЕБ від 30 червня 2022 року № 129, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2022 року за № 943/38279, встановлюють основні моральні та професійно-етичні принципи та вимоги до поведінки гласних та негласних штатних працівників, які мають спеціальні звання БЕБ, та осіб, які уклали трудовий договір з БЕБ та його територіальними управліннями, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання своїх посадових (службових) обов'язків.

Принципи професійної етики працівників: патріотизму, верховенства права та законності, політичної нейтральності та позапартійності, доброчесності, прозорості та підзвітності, оперативності, незалежності від інших, крім державних інтересів, неупередженості, пріоритетності прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб, персональної відповідальності кожного працівника, конфіденційності, субординації, дисциплінованості та гідної поведінки, неприпустимості корупції.

Принцип доброчесності:

бути чесним та добропорядним, не допускати переваг приватного інтересу над публічним під час виконання посадових (службових) обов'язків;

використовувати своє службове становище лише для виконання своїх посадових (службових) обов'язків і доручень керівників, наданих на підставі та на умовах повноважень,

передбачених законами та іншими нормативно-правовими актами; не використовувати службове становище в особистих (приватних) інтересах чи в неправомірних особистих

інтересах інших осіб, у тому числі не використовувати свій статус та

інформацію про місце роботи з метою одержання неправомірної вигоди, пільг, переваг для себе чи інших осіб;

не допускати виникнення реального конфлікту інтересів, порушення вимог фінансового контролю, повідомляти безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів, дотримуватись вимог і обмежень, встановлених для працівників Законами України «Про запобігання корупції» та «Про Бюро економічної безпеки України».

не розголошувати та не використовувати інформацію, що стала відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, у тому числі після припинення своєї діяльності (крім випадків, установлених законом);

не надавати будь-яких переваг і не виявляти прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, громадських і релігійних організацій;

раціонально і дбайливо використовувати державну власність, постійно підвищувати ефективність її використання;

не використовувати державне майно в особистих цілях.

Принцип неприпустимості корупції:

суворо дотримуватись обмежень та заборон, передбачених антикорупційним законодавством, не допускати будь-яких проявів корупції та пов'язаних з корупцією дій;

вживати всіх можливих та необхідних заходів щодо недопущення виникнення реального конфлікту інтересів, утримуватися від вчинення дій чи прийняття рішень в умовах наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів.

За порушення правил професійної етики працівники несуть дисциплінарну відповідальність на підставі пункту 6 частини четвертої статті 36 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», якщо такі дії не містять складу кримінального або адміністративного правопорушення.

***Конфлікт інтересів під час
оперативно-розшукової
діяльності та досудового
розслідування кримінальних
проваджень.***

Поняття «реального конфлікту інтересів» визначено у пункті 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції». Під ним розуміється суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Реальний конфлікт інтересів повинен складатися з трьох об'єктивних компонентів:

приватний інтерес; службове повноваження, представницьке повноваження; протиріччя між ними, що впливає на об'єктивність або неупередженість рішення, діяння службової особи.

Першим питанням для кожного службовця завжди є правильна оцінка, що таке приватний інтерес і який із них власне може спричинити конфлікт інтересів, адже очевидно, що будь-яка службова особа, будучи членом соціуму, природно пов'язана приватними або діловими відносинами із значною кількістю фізичних осіб та юридичних осіб.

Відповідь на це питання дає визначення поняття приватний інтерес — будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях. Важливо підкреслити, що при наданні цього визначення, законодавцем використано словосполучення «у тому числі», тобто у дефініції окреслено лише найбільш типові форми стосунків, які можуть зумовлювати наявність майнового чи немайнового інтересу, а отже перелік самих стосунків не є вичерпним.

Як правило, коло службових повноважень наводиться у посадових інструкціях, трудових договорах, рідше дорученнях тощо. Водночас необхідно пам'ятати, що інструкції та інші документи визначають лише безпосередні повноваження конкретного службовця, в той час, як законом або іншим нормативно-правовим актом може додатково визначатися коло як безпосередніх, так і загально службових повноважень, які повинні братися до уваги при розгляді питання про наявність чи

відсутність конфлікту інтересів. Службові повноваження детектива в кримінальному провадженні визначаються статтею 40 Кримінального процесуального кодексу України. Під час

виконання доручень слідчого, дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого, співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора (стаття 41

Кримінального процесуального кодексу України). Повноваження (права) детектива для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності визначаються статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Наявність протиріччя встановлюється в кожному окремому випадку шляхом порівняння повноважень та існуючого у особи приватного інтересу із подальшим визначенням можливості (неможливості) такого інтересу вплинути на об'єктивність чи неупередженість здійснення повноважень.

Важливо розуміти, що конфлікт інтересів існуватиме у всіх випадках, коли у особи є приватний інтерес, здатний вплинути на об'єктивність чи неупередженість рішення. Навіть тоді, коли прийняті нею рішення за наявності приватного інтересу є об'єктивними та неупередженими і відповідають закону у цьому випадку буде мати місце втрата суспільної довіри до службової особи та органу влади, в якому вона працює. Крім того, коли приватний інтерес «не спровокував» прийняття незаконного рішення, окремому розгляду підлягатиме питання наявності/відсутності в рішеннях, діях службової особи фактів зловживання службовими повноваженнями, одержання неправомірної вигоди чи інших корупційних правопорушень.

Реальний конфлікт інтересів слід відрізняти від потенційного, яким є наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

З метою запобігання та врегулювання конфлікту інтересів працівники БЕБ зобов'язані:

вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли вони дізналися чи повинні були дізнатися про наявність у них реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника, а у випадку відсутності безпосереднього керівника, повідомляти керівника вищого рівня;

не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

вживати заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів;

виконувати прийняте безпосереднім керівником, керівником вищого рівня, керівником територіального управління

БЕБ або Директором БЕБ рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів.

З метою запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час досудового розслідування кримінального провадження детективи БЕБ зобов'язані подати слідчому судді заяву про самовідвід одразу після встановлення підстав для такого відводу.

Детектив не має права брати участь у кримінальному провадженні, якщо:

він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, членом сім'ї або близьким родичем сторони, заявника, потерпілого, цивільного позивача або цивільного відповідача;

він брав участь у цьому ж провадженні як слідчий суддя, суддя, захисник або представник, свідок, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, перекладач;

він особисто, його близькі родичі чи члени його сім'ї заінтересовані в результатах кримінального провадження або існують інші обставини, які викликають обґрунтовані сумніви в його неупередженості.

У разі задоволення відводу детектива в кримінальному провадженні керівником органу досудового розслідування повинен бути невідкладно призначений інший детектив.

Відповідальність за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів:

Дисциплінарна відповідальність передбачена за:

невиконання чи неналежне виконання обов'язків (пункт 1 частини четвертої статті 36 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України»), а саме:

- неповідомлення особою безпосереднього керівника про наявність у неї потенційного конфлікту інтересів;

- невжиття керівником заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглому.

- використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або неправомірних особистих інтересах інших осіб (пункт 7 частини четвертої статті 36 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України»), якщо не містить складу кримінального правопорушення.

Адміністративна відповідальність передбачена за порушення окремих вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172⁷ КУпАП):

- неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів, – штраф від 1700 до 3400 гривень;

- вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів, – штраф від 3400 до 6800 гривень;

- будь-яка із вищевказаних дій, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, – штраф від 6800 до 13600 гривень з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

В окремих випадках вчинення дій та/або прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів може містити ознаки складу одного з корупційних кримінальних правопорушень, перелік яких наведено у примітці до ст. 45 КК.

Ознаки конфлікту інтересів у складі кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 364 Кримінального кодексу України:

- використання влади та службового становища всупереч інтересам служби (в об'єктивній стороні складу);

- мета одержання неправомірної вигоди (у суб'єктивній стороні складу).

Типові ситуації порушень антикорупційного законодавства під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування кримінальних проваджень.

Слідчі теруправління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Полтаві, повідомили про підозру заступнику начальника Марганецького відділення поліції Нікопольського відділу поліції Головного управління Нацполіції України в Дніпропетровській області за вимагання неправомірної вигоди у сумі 1500 доларів США.

Досудовим розслідуванням встановлено: правоохоронець вилучив у 22-річної дівчини автомобіль, який вона нещодавно придбала. За повернення транспортного засобу він вимагав 1500 доларів США. В іншому випадку правоохоронець обіцяв притягнути потерпілу до кримінальної відповідальності за збут наркотичних речовин.

Кваліфікація: прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди (ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України).

Санкція статті: у разі доведення вини, затриманому загрожує покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні

посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

(джерело інформації:

https://dbr.gov.ua/news/pivtori_tisyachi_dolariv_ssha_za_povernennya_viluchеного_avtomobilya_dbr_povidomilo_pro_pidozru
pravoohoroncyu).

Слідчі теруправління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Полтаві, затримали двох слідчих з Мелітополя під час отримання неправомірної вигоди розмірі 10 тисяч доларів США від підприємці з Харкова. Оперативний

супровід забезпечувало Управління Служби безпеки України в Харківській області.

За попередньою інформацією, поліцейські Мелітопольського відділу поліції вимагали 10 тисяч доларів США у мешканки Харкова, яка займається підприємницькою діяльністю. За ці кошти правоохоронці обіцяли закрити кримінальне провадження, яке було відкрите з метою спонукання заявниці до виконання цивільно-правових зобов'язань. Таким чином здійснювався тиск на підприємницю та її бізнес.

Неправомірну вигоду слідчі отримали двома частинами у гривневому еквіваленті – 75 000 та 150 000 гривень відповідно. Після отримання останньої частини неправомірної вигоди правоохоронців затримали в порядку ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України.

Поліцейським повідомили про підозру в одержання неправомірної вигоди службовою особою, поєднаному з вимаганням (ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України).

У разі доведення вини, правоохоронцям загрожує покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років.

(джерело інформації:

https://dbr.gov.ua/news/slidchih_policii_z_melitopolya_pidozryuy_ut_u_vimaganni_10_tisyach_dolariv_ssha_vid_pidpriemici).

Слідчі центрального апарату Державного бюро розслідувань затримали слідчого управління фінансових розслідувань Головного управління ДФС у Дніпропетровській області та його пособника-адвоката, за вимагання та одержання неправомірної вигоди (ч. 3 ст. 368 та ч. 5 ст. 27 ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України).

За попередньою інформацією, слідчий ДФС за пособництва адвоката Ради адвокатів Дніпропетровської області, вимагав та одержав неправомірну вигоду в сумі 11 тисяч доларів США. Хабар призначався за закриття кримінального провадження відносно колишнього керівника суб'єкта господарювання за ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах.

Слідчого та адвоката затримано в порядку ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України. Вирішується питання про обрання відносно них запобіжного заходу.

Санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, з конфіскацією майна.

(джерело інформації:

https://dbr.gov.ua/news/11_000_dolariv_ssha_za_zakrittva_sprav_i_dbr_zatrimalo_slidchogo_dfs_i_advokata).

За результатами оперативної розробки Головного оперативного управління Державного бюро розслідувань слідчими ДБР із залученням власного спецназу затримано «на гарячому» керівника Головного управління протидії економічним правопорушенням ДФС України під час одержання першої частини неправомірної вигоди в сумі 100 000 доларів США.

За попередньою інформацією, посадовець вимагав від керівника одного з фармпідприємств 200 000 доларів США за повернення вилучених під час обшуку документів та закриття кримінального провадження.

(джерело інформації:

https://dbr.gov.ua/news/200_000_dolariv_ssha_za_zakrittva_kriminalnogo_provadzhenya_-_dbr_zatrimalo_odnogo_z_kerivnikiv_dfs_ukraini).

Слідчі територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у Хмельницькому, затримали заступника начальника одного з управлінь ГУ ДФС у Хмельницькій області під час одержання неправомірної вигоди (ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України).

За попередньою інформацією посадовець вимагав від суб'єкта господарювання незаконну грошову винагороду у розмірі 20 тисяч доларів США за вирішення питання закриття кримінального провадження та непритягнення до відповідальності за ухилення від сплати податків.

Після одержання хабара 19 лютого 2020 року працівника ДФС затримали у порядку ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України.

Санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, з конфіскацією майна.

(джерело інформації:

https://dbr.gov.ua/news/20_000_dolariv_za_zakrittya_spravi_dbr_z_atrimalo_posadovcya_gu_dfs_u_hmelnickiy_oblasti).

7 квітня 2020 року детективи Національного бюро спільно з ГУ внутрішньої безпеки ДФС України за процесуального керівництва САП викрили на отриманні 50 тис. дол. США неправомірної вигоди керівника слідчого управління фінансових розслідувань податкової міліції Державної фіскальної служби однієї з областей.

Як встановило слідство, високопосадовець вимагав та отримав через адвоката-посередника неправомірну вигоду від засновника приватної компанії за ухвалення рішення у кримінальному провадженні, в якому фігурував зазначений суб'єкт господарювання.

Податківця та посередника викрито одразу після передачі їм 50 тис. дол. США неправомірної вигоди. Обоє осіб затримано.

Розслідування наведених фактів детективи Національного бюро здійснюють із березня 2020 року.

(джерело інформації:

<https://nabu.gov.ua/novyny/vysokoposadovcya-dfs-vykrily-na-50-tys-dol-ssha-nepravomirnoyi-vygody>).

16 квітня 2022 детективи Національного антикорупційного бюро України затримали працівників управління Служби безпеки України та слідчого відділу Нацполіції в Івано-Франківській області на отриманні 10 тис. дол. США хабаря. Про це повідомляють на Facebook-сторінці НАБУ.

Слідчі з'ясували, що старший оперуповноважений СБУ Івано-Франківщини та один із працівників слідчого відділу Нацполіції області вимагали та одержали хабар за вчинення слідчих і процесуальних дій щодо підозрюваного у кримінальних провадженнях за фактами незаконного зберігання та збуту наркотиків.

Йшлося про можливий вплив на суддів під час зміни запобіжного заходу. За це силовики вимагали 9 тис. дол. США.

Також мова йшла про можливу зміну підслідності — її оцінили у 15 тис. дол. Працівників поліції та СБУ викрили "на гарячому" під час одержання чергового хабаря у 10 тис. дол. США, повідомляють у НАБУ.

«Також слідчі встановили, що крім надання неправомірної вигоди, щоб штучно створити правові підстави для зміни підслідності в одному з кримінальних проваджень, підозрюваний мав фактично підкинути в задалегідь визначене місце в житлі його спільника психотропну речовину (амфетамін). Це потягло б за собою подальше незаконне притягнення особи до кримінальної відповідальності».

(джерело інформації:

<https://suspilne.media/229370-na-frankivsini-detektivi-nabu-zatrimali-na-habari-pracivnikiv-sluzbi-bezpeki-ta-nacpolicii/>

16 жовтня 2022 року НАБУ та САП повідомили про підозру в одержанні неправомірної вигоди одного з керівників слідчого управління ГУ Нацполіції у Сумській області та його спільнику-адвокату, яких викрили «на гарячому» днем раніше. Дії осіб кваліфікували за ч. 3 ст. 368 та ч.4 ст.27, ч.3 ст.369 Кримінального кодексу України.

Слідство встановило, що посадовець підбурював підприємця надати йому неправомірну вигоду за закриття кримінального провадження та нібито підкупу керівництва прокуратури області.

Свої послуги поліціант оцінив у 10 тис. дол. США, однак згодом «сторгувався» на 8 тис. дол. США. Кошти мали передати двома траншами за посередництва спільника-адвоката. Під час передачі першого траншу у 5 тис. дол. США його й викрили.

Посадовця і його спільника затримали в порядку ст. 208 КПК України. 15 жовтня їх обох доставили до ізолятору тимчасового тримання.

Розслідування злочину детективи НАБУ розпочали за заявою підприємця, який звернувся по допомогу до Харківського ГУ НАБУ.

(джерело інформації: <https://nabu.gov.ua/novyny/nagaryachomu-vykrयोto-odnogo-z-posadovciv-policiyi-sumshchyny>

Служба безпеки України затримала на хабарі начальника оперативного управління Головного управління ДФС у Тернопільській області.

За попередньою інформацією, посадовець спільно з підлеглим керівником відділу вимагали \$37 тисяч у місцевого бізнесмена. За цю суму зловмисники обіцяли комерсанту перекваліфікувати на більш м'яку статтю кримінального провадження у справі про нібито несплату податків.

Правоохоронці затримали обох фігурантів у Тернополі, згідно зі ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України, одразу після отримання всієї суми хабара.

Викриття зловмисників проводилось спільно зі слідчими ДБР, під процесуальним керівництвом Офісу Генпрокурора, за сприяння Головного управління внутрішньої безпеки ДФС України.

(джерело інформації: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zatrymala-na-ghabari-u-37-tysiach-dolariv-nachalnyka-upravlinnia-dfs-u-ternopilskii-oblasti>).

Працівниками прокуратури Київської області спільно зі співробітниками Головного управління СБУ у м. Києві та області затримано начальника слідчого відділу одного з відділень Головного управління національної поліції в Київській області.

Правоохоронець вимагав та отримав від громадянина 37 тисяч гривень (1,5 тисячі доларів США) неправомірної вигоди за непритягнення фізичної особи до кримінальної відповідальності.

Правопорушника затримано після отримання вказаних коштів за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 (одержання неправомірної вигоди службовою особою)КК України.

Довідково: санкція статті передбачає покарання у виді позбавлення волі строком до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

(джерело інформації: <https://kobl.gp.gov.ua/ua/news.html? m=publications& c=view& t =rec&id=188059>).

На Бучанщині «на гарячому» взяли майора з 90 тисячами гривень хабаря.

Оперативники Київського обласного управління Департаменту внутрішньої безпеки Нацполіції взяли на «гарячому» заступника начальника слідчого відділення

одного з відділів Бучанського райуправління поліції під час взяття хабаря.

Поліцейський вимагав \$3,5 тис. у чоловіка за повернення йому вилученого автомобіля та звільнення від кримінальної відповідальності за фактом скоєної ДТП.

На підставі зібраних матеріалів Київською обласною прокуратурою внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ч. 3 ст. 368 (Прийняття пропозиції,

обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) Кримінального кодексу України.

(джерело інформації:

<https://www.04597.com.ua/news/3244400/na-bucansini-na-garacomu-vzali-majora-z-90-tisacami-griven-habara>

Слідством встановлено, що посадовець, використовуючи службове становище та маючи на меті власне незаконне збагачення, прикривав нелегальний збут підакцизних товарів, а саме електронних сигарет та отримував з реалізації грошові кошти. Правоохоронці задокументували передачу йому першої частини хабаря у сумі 2 тис. доларів США. Під час одержання другої частини коштів у сумі 4 тис. доларів США старшого детектива та місцевого депутата затримали.

(джерело інформації: <https://esbu.gov.ua/news/kerivnyka-tu-beb-uzakarpatskii-oblasti-vidstoroneno-vid-posady-provodytsia-sluzhbove-rozsliduvannia-za-faktom-khabarnytstva-starshoho-detektyva-terupravlinnia>

За версією обвинувачення, ГПУ розслідувалася справа про нелегальний гральний бізнес. 16 січня 2016 року під час обшуку в ресторані «Цар» і готелі «Дружба» особа знайшла і вилучила 9025 доларів і 192 660 грн. У подальшому вказані грошові кошти колишній слідчий нібито привласнив. Також, за версією НАБУ, особою були присвоєні 8600 грн, які вилучили 20 січня 2016 року за результатами обшуку на вул. Володимирській.

Вже 15 квітня 2016 року під час обшуку в ресторані на вул. Набережно-Печерська дорога, 5 обвинувачений начебто заволодів накопичувачем на жорстких магнітних дисках і відеореєстратором Hikvision, який пізніше використав у себе в кабінеті.

Приблизно 20 лютого 2016 року слідчими ГПУ, серед яких була особа, проведений обшук у Білій Церкві, де вилучені гральні

автомати, меблі та інші речі за місцем розташування нелегального грального закладу. Будь-які відомості про обшуки в матеріалах справи, в межах якої велися слідчі дії, відсутні.

30 жовтня 2016 року в Києві за допомогою нествановленої фізичної особи обвинувачений за 10 тисяч доларів нібито продав ігрові автомати, столи для покеру та рулеток, барні стільці, металеву статую жінки та інші речі, раніше вилучені на обшуках у Білій Церкві. Сама справа передана до Головного слідчого управління ДФС без речових доказів.

4

(джерело інформації:

<https://www.slovoidilo.ua/2023/01/31/novyna/polityka/vaks-zasudyv-9-rokiv-koloniya-eksposadovcya-henprokuratury-susa>

Алгоритм дій детектива або працівника оперативного підрозділу Бюро економічної безпеки у разі надходження обіцянки (пропозиції) щодо неправомірної вигоди або подарунка.

Норми щодо запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними визначаються статтею 24 Закону України «Про запобігання корупції».

Законодавець передбачив єдиний алгоритм дій, незалежно від того, чи це пропозиція неправомірної вигоди, чи пропозиція щодо подарунка. Зазначений алгоритм дій передбачено для так званого «безпосереднього контакту з дарувальником контактних подарунків та неправомірної вигоди», тобто випадків, коли особа, якій подарунок або неправомірна вигода зорієнтовані, візуально або в інший спосіб може встановити особу, яка пропонує.

Тобто, у разі надходження такої пропозиції особа, які зорієнтована подібна пропозиція зобов'язана (а не «має право»)

невідкладно (у максимально короткий строк) вжити таких заходів:

відмовитись від такої пропозиції (відмова має бути чіткою та зрозумілою для всіх, у тому числі і для особи, яка подарунок або неправомірну вигоду пропонує);
ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію (з'ясувати прізвище, ім'я, по батькові, попросити надати документи, які підтверджують особу, місце її роботи, проживання чи будь-які інші дані);

залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників органу, установи, організації де працює особа, якій надійшла відповідна пропозиція.

Свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час

кримінального провадження, і яка викликана для давання показань (ст.65 КПК України). У цьому разі бажано залучати

декілька свідків для підтвердження факту надходження пропозиції щодо подарунка чи неправомірної вигоди, а також встановлення особи, яка цю пропозицію надає.

Обов'язковою дією детектива або працівника оперативного підрозділу є повідомлення у формі рапорту про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Поняття «невідкладно» розглядається як проміжок часу, визначений/встановлений з моменту настання підстав для здійснення відповідних дій, які є пріоритетними і здійснюються першочергово, але не пізніше наступного робочого дня або встановленого часу наступного робочого дня

Якщо детектив або працівник оперативного підрозділу виявили у своєму службовому приміщенні чи отримали майно, яке може бути неправомірною вигодою чи подарунком («безконтактні» подарунки або неправомірна вигода, коли особу, яка їх надала, неможливо безпосередньо ідентифікувати), вона зобов'язана (а не «має право») невідкладно (протягом максимально допустимого короткого строку), але не пізніше одного робочого дня письмово (законодавець не передбачає альтернативи щодо форми)

повідомити про цей факт або свого безпосереднього керівника, або керівника органу.

У разі виявлення цього майна, яке може бути неправомірною вигодою або подарунком, складається акт, який підписують особа, яка це майно виявила, а також її безпосередній керівник та (хоча законодавець передбачає

«або» однак бажано забезпечити наявність мінімум трьох підписів членів комісії) керівник органу.

Щодо зберігання предметів неправомірної вигоди, а також одержаних чи виявлених подарунків, — вони зберігаються в органі до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері

протидії корупції. Чинне законодавство не містить вимог щодо самої процедури зберігання зазначених речей. За аналогією закон у даному випадку можна застосовувати положення Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним та Порядку зберігання вилучених під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення речей і документів. Слід зазначити, що зберігання речей повинне бути забезпечене збереження їх істотних ознак та властивостей. Також слід заборонити зберігання речей в умовах, що можуть призвести до їх знищення чи псування.

Заходи запобігання щодо одержання подарунка, передбачені ст. 24 Закону, не поширюються на випадки, коли подарунки:

відповідають загальним уявленням про гостинність (сувеніри та інші прояви гостинності (запрошення на каву або вечерю), які широко використовуються для налагодження добрих ділових відношень і зміцнення робочих стосунків, але не від підлеглих та у грошових межах, визначених Законом України «Про запобігання корупції»,

не допускаючи отримання таких дарунків від однієї або групи осіб на регулярній основі);

якщо їх вартість не перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день

прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в

якому прийнято подарунки (у 2023 році 2684 грн – одноразово або 5368 грн сукупно);

даруються близькими особами;

одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

Відповідальність за порушення вимог щодо заборони одержання неправомірної вигоди або подарунка.

Адміністративна відповідальність передбачена ст. 172⁵ КУпАП: порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка. Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого дарунка

(пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Кримінальна відповідальність передбачена статтею 368 Кримінального кодексу України:

Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища карається штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у значному розмірі, карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у великому розмірі або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

Діяння, передбачене частинами першою, другою або третьою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода в особливо великому розмірі, або вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, карається

позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

Стаття 368² Кримінального кодексу України:

Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі караються позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Ті самі діяння, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне становище, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Діяння, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Роль керівників щодо зміцнення службової дисципліни та дотримання антикорупційного законодавства в діяльності оперативних підрозділів та детективів БЕБ

Керівництво - це можливість впливати на поведінку інших людей, які офіційно надаються керівнику згідно з повноваженнями, що відповідають його посаді, та ґрунтуються на формальних посадових і функціональних відносинах. Керівництво полягає у праві особи давати офіційні доручення підлеглим і вимагати їх виконання. Це право впливає з повноважень керівника які визначають його компетенцію в межах

певної установи. Діапазон керівництва залежить від статусу керівника, тобто - є він єдиначальником, чи особою, яка очолює колективний орган управління. Керівник єдиначальник здійснює управління на основі єдиначального прийняття рішень і контролю за процесом праці, несучи повну відповідальність за діяльність органу або підрозділу.

Основні елементи забезпечення ефективного керівництва (зокрема, керівника органу досудового розслідування або оперативного підрозділу): ініціативність, інформованість, захист своєї думки, прийняття рішень, розв'язання конфліктних ситуацій; критичний аналіз своїх дій.

Положення про проходження служби особами, які мають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1333 встановлює, що особи, які мають спеціальні звання БЕБ, під час виконання покладених на них обов'язків підпорядковуються тільки своєму безпосередньому та прямому керівнику.

Ніхто, крім безпосереднього і прямого керівника (за винятком випадків, прямо передбачених законом), не може надавати будь-які письмові чи усні вказівки, вимоги, доручення особам, які мають спеціальні звання БЕБ, або іншим способом втручатися в законну діяльність осіб, які мають спеціальні звання БЕБ, зокрема діяльність, пов'язану з кримінальним

провадженням або провадженням у справах про адміністративні правопорушення.

Завдання керівника органу досудового розслідування полягає в тому, щоб організувати роботу очолюваного ним слідчого підрозділу зі всебічного, повного і об'єктивного досудового розслідування кожного кримінального правопорушення, підслідного цьому органу розслідування. Для виконання цього завдання його наділено необхідними повноваженнями. Керівник органу досудового розслідування, на відміну від прокурора, має право здійснювати повне досудове розслідування, користуючись при цьому повноваженнями слідчого.

Дисциплінарний статут Національної поліції України, затверджений Законом України від 15 березня 2018 року № 2337-

VIII передбачає, що керівник несе відповідальність за дотримання підлеглими службової дисципліни.

З метою забезпечення дотримання службової дисципліни керівник зобов'язаний:

створити умови, необхідні для виконання підлеглими обов'язків;

поважати честь і гідність підлеглих, не допускати порушень їхніх прав та соціальних гарантій;

розвивати у підлеглих розумну ініціативу та самостійність під час виконання ними обов'язків поліцейського;

сприяти підвищенню підлеглими рівня кваліфікації, достатнього для виконання службових повноважень;

вивчати індивідуальні та професійні якості підлеглих, забезпечуючи прозорість і об'єктивність в оцінюванні їхньої службової діяльності;

забезпечити сприятливий стан морально-психологічного клімат в колективі, своєчасно вчиняти дії із запобігання порушенню службової дисципліни підлеглими та виникненню конфліктів між ними;

контролювати дотримання підлеглими службової дисципліни, аналізувати її стан та об'єктивно доповідати про це безпосередньому керівникові, проводити профілактичну роботу із зміцнення службової дисципліни та запобігання вчиненню підлеглими правопорушень;

у разі виявлення порушення підлеглим службової дисципліни вжити заходів для припинення такого порушення та застосувати дисциплінарне стягнення до порушника або порушити клопотання про застосування стягнення уповноваженим керівником.

Отже, особливу роль у запобіганні корупційних проявів у службовій діяльності відіграють керівники, які наділені правами та обов'язками з організації службової діяльності підлеглих працівників. Вимоги щодо управління поведінкою працівників визначаються Правилами професійної етики працівників Бюро економічної безпеки України.

Зокрема, керівники зобов'язані:

контролювати виконання профілактичної роботи із зміцнення службової дисципліни;

вивчати індивідуальні та професійні якості підлеглих, підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат в колективі, своєчасно вчиняти дії із запобігання порушенню службової дисципліни.

Слід зазначити, що невиконання чи неналежне виконання обов'язків є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності згідно із підпунктом 1 частини четвертої статті 36 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України».

**Друзі, підпишіться на офіційні сторінки Бюро економічної безпеки України у соціальних мережах, де ви зможете переглянути новини, а також інфографіки, коментарі керівництва та фахівців служби!
Буде корисно та цікаво!**

Спілкуйтеся з БЕБ дистанційно за допомогою:

Наші контакти

Сектор запобігання та виявлення корупції +38 (044) 236 14 06
Консультації надаються в робочі дні
з понеділка по четверг з 9:00 до 18:00
в п'ятницю з 9:00 до 16:45.
Кабінет 420; 4 пов. Адміністративної будівлі БЕБ
за електронною поштою anticor@esbu.gov.ua

Розробник методичних матеріалів

Сектор запобігання та виявлення корупції

центрального апарату БЕБ

НОТАТКИ